

מסורת הש"ס

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט
בר מצות

כב א מ"י פ"א מה' שאלה ופקדון ח"מ סמך פסין לא נטושי' ח"מ ס"י שבת ח"מ ד' כב ב טושי' ח"מ ס"י שם פס"י ג הנה"ה:
בר ב מ"י פ"ב מה' א סמך פסין לא נטושי' ח"מ ס"י שבת ח"מ ד' כב ב טושי' ח"מ ס"י שם פס"י ג הנה"ה:
בר ב מ"י פ"ב מה' א סמך פסין לא נטושי' ח"מ ס"י שבת ח"מ ד' כב ב טושי' ח"מ ס"י שם פס"י ג הנה"ה:
בר ב מ"י פ"ב מה' א סמך פסין לא נטושי' ח"מ ס"י שבת ח"מ ד' כב ב טושי' ח"מ ס"י שם פס"י ג הנה"ה:
בר ב מ"י פ"ב מה' א סמך פסין לא נטושי' ח"מ ס"י שבת ח"מ ד' כב ב טושי' ח"מ ס"י שם פס"י ג הנה"ה:

מוסף רש"י

פשיעה בבעלים. אחד מן השומרים שפסע בשאיל בעלים במלכותו (רש"י ז"ל). למאן דאמר חייב, אלא בשאיל ושומר שבה, שחיונו כלל פשיעה, אבל שומר חנם שחיונו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעלים עמו הוהיל ופסע (רש"י ז"ל).

דינא הכי. שישלם לו כלי עשוי ומתוקן (סוהמנן וז"ל ד' י"ג) גבי יחזיקן תשלומי נזק מלמד שהבעלים מטפלין בגיבול ששמן לו הנכילה של בהמתו שמתה ע"י זה שהזיקה לו ועליה מוסף ומשלם דמיהו ה"נ וישומו לו שברי הראשון ועליהן ישלם דמיו וזה ילך ויערם ויקנה לו כלי אחר: ואיפטר. דה"ל מתה

דינא הכי ושתיק רב "והלכתא כרב כהנא ורב אמי דמהדר ליה תבריה וממליא ליה דמי מנא ההוא גברא דשאל דוולא מחבריה איתבר אתא לקמיה דרב פפא אמר ליה אייתי סהדי דלא שנית ביה ואיפטר ההוא גברא דשאל מונרא מחבריה חבור עליה עכברי וקטלוהו ותיב רב אשי וקמיבעיא ליה כי האי גוונא מאי יכי מתה מחמת מלאכה דמי או לא אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרבא (א) גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דינא איכא דאמרי אכיל עכברי טובא וחביל ומית ותיב רב אשי וקא מעיין בה כהאי גוונא מאי אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא גברא דנשי קטלוהו לא דינא ולא דינא אמר רבא האי מאן דבעי למישאל מידי מחבריה וליפטר נימא ליה יאשקין מיא דהוי שאילה בבעלים ואי פקח הוא נימא ליה שאיל ברישא והדר אשקיד אמר רבא ימקרי דרדקי שתלא טבחא ואומנא ספר מתא כולוהו בעיין עבידיתייהו כשאילה בבעלים דמו אמרו ליה רבנן לרבא שאיל לן מר אקפיד אמר להו לאפקועי ממונאי קא בעיתו אדרבה אתון שאילתון לי "הדילו אנא מצי אישתמוטי לכו ממסכתא למסכתא אתון לא מציתו לאישתמוטי וולא היא איהו שאיל להו ביומא דכלה אינהו שאילו ליה בשאר יומי מרימור בר חנינא אוגר כודנייתא בי חוזאי נפק לדלוויי טעונה בהדייהו פשעו בה ומית אתו לקמיה דרבא חיביניהו אמרו ליה רבנן לרבא פשיעה בבעלים היא "איכסיף לסוף איגלאי מילתא "דלמוסר טעונה הוא דנפק הניחא למאן דאמר פשיעה בבעלים פטור משום הכי איכסיף אלא למאן דאמר חייב אמאי איכסיף לא

מחמת מלאכה: כפ"ה מלי. מי הוי קטלוהו. לא היה לו ליפול בידן: ויכיל. נתחמס: דנשי קטלוהו. בעל בעילות הרבה ומת: שאלא. נטע כרמים למחלה: אומנא. ימקח דם: ספר. המספר את אנשי העיר בתקופות: כשאלה בבעלים דמי. אם משהיה זה במלכותו של הדיין במה בלכות שעה ומתה פטור: רבנן. בני בית מדרשו: שאיל לן מר. רבינו נשאל לנו למלאכתו ללמוד לו חורה שישב ומלמד לנו מורה כל היום ואם נשאל ממנו כהמה ומתה ניפטר: אסון שאילתון לי. למלאכתי שכשאלתי חפץ להמחיל במסכתא אחרת שלא תשכח ממני אין אסון יכילן למחוח ביד: ביומא דכלה. כשדורשין לפני הרצל בלכות הרצל דלא מצי לאשתמוטי למילתא אחרת: אינהו שאילו ליה כשאר יומי. שאילו גרסיין: כודנייתא. פרידה: כבעלים. שהיה מסייעו בשעת שאילה: למסר. לראות שלא ירבו במשאלה: ומסר כדרכה כי נגב. ואפ"ה חייבין דאי נמי שנקא מלך המות כי נגב הוה קיימא כדלמדין בפרק המפקד (לפ"ל ז') הלך משנגנבה חייב בתשלומין: גניבה בבעלים. גניבה זו שאחה מייבין בבעלים היא שכיחות בשעת שכיחות כשנגנבה ונשמו ומתא לעיל (ד' ט"ז) היה עמו בשעת שאילה אין לרף להיות עמו בשעת שגורה ומתה: מתני' המשאל אומר שאולה מסה. אשאל אחת ושכר אחת קאי: ביום שהיה שאולה מסה. קאי אשאלה היום ושכרה למחר: בשעה

הנהגות הב"ח

(א) ח"ס ד"ה ז"ל וז"ל ח"ס שנים ישלם הכל: (ב) ר"ה שאלה וז"ל דפקק גמור הוא דאכיל למשטי טיין שכל ביום אחד וחשיב דברא דממונא. וז"ל פ"י דנלא טעוניהם י"ס ספק לדיד כמ"ס הסו"פ לעיל דף כ ע"ב וכן לקמן דף ק תוספות ד"ה ולחו: (ג) ר"ה ביום וז"ל לאקמי בהבי: (ד) מ"ד לאשבעי לשוכר ע"י: (ה) מ"ד דדומה ק"ת שהיא אחת כגון טענת חרישין:

גיליון הש"ס

גם איכסיף. ניטן דף כט ע"ב דף ע"ב ע"ב דף כב ע"א:

הנהגות הגר"א

[א] גם בגר"א ס"י נ"ב דמחמת מחמת מלאכה הוא. ט"ו וכן לקמן בסופא:

מיפשע פשעו בה אלא איגנובי איגנוב ומתה כדרכה כי נגב הוי ואתו לקמיה דרבא וחיביניהו אמרו ליה רבנן לרבא גניבה בבעלים היא איכסיף לסוף איגלאי מילתא דלמוסר טעונה הוא דנפק: מתני' "השואל את הפרה שאלה חצי יום ושכרה חצי יום שאלה היום ושכרה למחר שכר אחת ושאל אחת ומתה המשאל אומר שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה בשעה

חצי היום דפקק גמור (א) דאכיל למיטעי שהכל ביום אחד ותשיב דררא דממונא ולהכי קתני כפיסא זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יתלוקו אלא אפי' שאלה היום ושכרה למחר אית לן למימר יתלוקו ולא מיבעיא כפרה אחת דספיקא רבה היא אלא אפילו בשתי פרות יתלוקו: ב"ד"ה שורה שאילה מתה וה"ה אופר איני יודע חייב. בגמרא מוקי לה ר"ב בשיש עסק שבעה ביניהם וקשה לר"י דאמאי לרף לאקומוי (א) הכי דנלאו הכי הוי ליה מחויב שבעה על ידי גלגול דאמר ליה משכיר אישתבע לי מיתה דכדרכה מתה וע"י גלגול לרף ליבעע דשכורה מתה ואינו יכול ליבעע דהא קאמר איני יודע ומתוך שאינו יכול ליבעע משלם דה"ה מפרש בגמ' מתניין דקתני זה אומר שאולה זה אומר שכורה ישבע שכורה מתה שנסבע על ידי גלגול וכן במציאתא השוכר אומר ששכורה מתה והלא אומר איני יודע פטור ואמאי פטור ליה אישתבע לי דכדרכה מתה ועל ידי גלגול אלטרך ליבעע דשכורה מתה דאף על פי שהמשכיר טוען יספק יכול הוא להשביע שוכר על ידי גלגול מן התורה דגמרינן מסקנה כדכתיב "כפ"ק דקדושין (דף כח. טס) ובסיפא נמי כזה אומר איני יודע זה אומר איני יודע אמאי יתלוקו נימא מתוך שאינו יכול ליבעע ע"י גלגול משלם ונראה לר"י דאין מגלגלין אלא כשנתבע טוען דאין דומיא דטוענת ודאי אלא ברישא וסיפא שהנתבע טוען שמה אין מגלגלין דלא הוי דומיא דטוענת אך קשה מציאתא שהשוכר טוען דאין ואור"י דמיייר כשמאמיני המשאל כמה שאומר שדרכה מתה ואינו מוזקין ליבעע על כך ואינו תימא דלא הוי דומיא דסיפא דזה אומר שאולה זה אומר שכורה דמיייר כשאני מאמיני דאורחא דמילתא הוא דבסיפא דהמשאל רואה שהשוכר משקר אין גביל להאמיני אבל במציאתא גביל הוא להאמיני כיון שהוא אינו יודע אם משקר אי נמי כולה מיייר כשהמשאל יודע שמתה כדרכה ובסיפא עושה עצמו כלא יודע לפי שרואה (י) להשביע ע"י גלגול ששכורה מתה כדי שידע האמת שהוא יודע ודאי ששאלה מתה אבל במציאתא אינו רואה להשביע ולגלגל עליו אחרי שהוא מסופק ויכול להיות שהוא אומר אמת ואם תאמר והיכי מגלגלין שבעה לעולם דאפילו כשנתבע טוען ודאי יאה נאמן במיני דאי בעי אומר איני יודע דאין זה מיני דאין אדם עושה עצמו כדלן מוספק כי י"ל נראה שהשוכר אומר אמת והוא טוען כרי והוא טוען איני יודע ועו"ל דאין מגלגלין כשטוען מובע טענת שמה אלא בדבר דדומה קצת (י) כגון טענת חרישין ואפטרופסין דשכונות (דף מה: טס) שרגלין ליהנות משל שכניהם משום דמורו היתרא כדלמדין ההם וכגון סוטה שרגלים לרבר שקינא ונפתרה ויש לחוש שמה וימנה גם בלירוסין ולכן אין מגלגלין במתניין אלא ע"י טענת ודאי ואם תאמר על טענת ודאי מנלן שמגלגלין אפילו על דבר שאינו דומה אמת כיון דגלגול מסוקה נפקא לן וי"ל דליפין בקדושין מעיקרא ממון בקל ותומר

